

Nr 45.

Ankom till riksdagens kansli den 25 maj 1944 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående utredning om åtgärder i syfte att vid svårare olycksfall bereda större och barnrika familjer bättre ekonomisk och social trygghet.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 220, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har herr *Andersson* i *Vigelsbo m. fl.* yrkat, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning angående åtgärder för att vid olycksfall, varav död eller full invaliditet följt, bereda större och barnrika familjer bättre ekonomisk och social trygghet.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för detta yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande från riksförsäkringsanstalten. Yttrandet finnes såsom bilaga fogat till detta utlåtande.

I 6 och 7 §§ *lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete* givas bestämmelser om livräntor till den genom olycksfall i arbete skadade och, om olycksfallet medfört döden, till hans efterlevande.

Enligt 6 § skall, om olycksfallet efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört under längre eller kortare tid bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, livränta under tiden utgå å ett årligt belopp, motsvarande vid förlust av arbetsförmågan två tredjedelar av den skadades årliga arbetsförtjänst och vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp som svarar mot nedsättningen, med tillägg av belopp, svarande mot den sannolika årliga kostnaden för förnyelse av vissa särskilda hjälpmedel. Vid förlust av arbetsförmågan må livräntan dock, när den skadades tillstånd kräver särskild vård, med hänsyn härtill bestämmas till högre belopp än nu sagts, likväl ej överstigande beloppet av den årliga arbetsförtjänsten. Livränta utgår icke, där ej arbetsförmågan blivit nedsatt med minst en tiondel. På särskild ansökan må försäkringsrådet, när synnerliga skäl därtill äro, besluta att i stället för livränta eller del därav skall till den skadade utgivas ett kapital för en gång, till belopp motsvarande högst livräntans eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder.

Beträffande livräntor till efterlevande stadgas i 7 §, att i ersättning skall utgivas:

till änka eller änklings, när äktenskapet slutits före olycksfallet, en livränta från dödsfallet, så länge livräntetagaren lever ogift, å ett årligt belopp motsvarande en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst;

till varje den avlidnes barn som ej fyllt sexton år, evad det fötts inom eller utom äktenskapet, eller adoptivbarn under nämnda ålder, som adopterats före olycksfallet, en livränta från dödsfallet till dess barnet uppnått samma ålder å ett årligt belopp motsvarande en sjättedel av arbetsförtjänsten; samt

till den avlidnes fader eller moder, adoptivfader eller adoptivmoder eller, om båda föräldrarna eller adoptivföräldrarna leva, till båda gemensamt, därest de för sitt uppehälle varit av den avlidnes arbete väsentligen beroende, en livränta å ett årligt belopp motsvarande värdet av det underhåll de av den avlidne åtnjutit, dock högst en fjärdedel av den avlidnes arbetsförtjänst.

Om livräntor till efterlevande enligt nu angivna grunder skulle, för år räknat tillsammans överstiga två tredjedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, skola de, så länge anledningen härtill fortfar, nedsättas till sammanlagt detta belopp. Härvid skall iakttagas, att livräntor till efterlevande make och barn eller adoptivbarn skola utgå före livränta till föräldrar eller adoptivföräldrar samt att förstnämnda livräntor skola i den mån så erfordras nedsättas i förhållande till vad på varje livräntetagare belöper. Livränta till änklings skall ej utgå, med mindre han för sitt uppehälle varit av den avlidnas arbete beroende, och må ej åtnjutas av änklings, som väsentligen åsidosatt den honom gentemot hustrun åliggande försörjningsplikt eller väsentligen åsidosätter sin försörjningsplikt mot makarnas barn eller adoptivbarn. Om på grund av sådan försumlighet livränta till änklings ej skall utgå, må försäkringsrådet besluta, att livräntan i stället skall utgå till den avlidnas barn eller adoptivbarn som ej fyllt sexton år. Till änka eller änklings, som uppbär livränta och före fyllda sextio år ingår nytt äktenskap, utgives ett kapital för en gång, motsvarande tre fjärdedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

Enligt 9 § skall den årliga arbetsförtjänst, som omförmäles i 6 och 7 §§, regelmässigt utgöra hela den avlöning — vinstandelar, där sådana förekommit, inräknade — som den skadade under ett år, räknat tillbaka från olycksfallet, åtnjutit av arbetsgivaren i den verksamhet, i vilken olycksfallet inträffat. Om den årliga arbetsförtjänsten överstiger tretusenhundrahundra kronor, skall det överskjutande beloppet icke tagas i beräkning. Understiger den årliga arbetsförtjänsten fyrahundrafemtio kronor, skall den beräknas till detta belopp.

Den som äger rätt till livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen äger

enligt förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m. erhålla dyrtidstillägg med 20 procent av livräntans belopp, om olycksfallet inträffat före den 1 januari 1941. Dyrtidstillägg skall dock icke utgå, därest arbetsförmågan icke är nedsatt med minst tre tiondelar. Förordningen gäller till och med den 31 december 1945.

I sitt utlåtande nr 36 vid 1937 års riksdag hemställde andra lagutskottet i anledning av väckta motioner, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig utredning rörande en förbättrad lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete, vid vilken utredning de synpunkter, som kommit till uttryck i utskottets motivering, borde tagas under omprövning, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. I sin motivering anförde utskottet bland annat, att det kunde ifrågasättas, huruvida icke lagen borde taga större hänsyn till den skadades försörjningsförhållanden. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

Utredningen rörande revisionen av olycksfallsförsäkringslagen är för närvarande anförtrodd åt socialvårdskommittén.

I underdånig skrivelse den 25 september 1943 framlade riksförsäkringsanstalten förslag till ändringar i förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Anstalten anförde däri bl. a., att de ersättningsförmåner som utginge enligt förordningen knappast vore tillfyllest, särskilt beträffande de inkallade som hade försörjningsplikt gentemot anhöriga. Skäl föreläge enligt anstaltens mening att införa rätt till särskild ersättning för vissa anhöriga till de skadade, som förklarats berättigade till livränta enligt militärsättningsförordningen. Denna ersättning syntes böra fastställas och utgivas av riksförsäkringsanstalten i form av visst familjetillägg till invalidlivräntan i fall, då den skadades arbetsförmåga vore nedsatt med minst en tredjedel. Beträffande efterlevandelivräntor föreslog riksförsäkringsanstalten, att livräntor till flera efterlevande sammanlagt finge uppgå till högst det belopp, vartill den avlidnes årliga arbetsförtjänst bestämts, i stället för såsom hittills till högst två tredjedelar av arbetsförtjänsten.

I propositionen nr 107 till innevarande års riksdag med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av militärsättningsförordningen har föredragande departementschefen, statsrådet Sköld, anfört, att de sålunda föreslagna ändringarna skulle föregripa den pågående översynen av olycksfallsförsäkringslagen, vilken torde komma att uppdragas åt socialvårdskommittén. Enär nämnda översyn ännu icke slutförts, syntes det ofrånkomligt, att med reformförslag, som kunde återverka på denna lag, finge anstå. Vid den fortsatta revisionen av olycksfallsförsäkringslagen borde

även frågan om ändringar i militärsättningsförordningen beaktas. Militärsättningsförordningens bestämmelser kunde dock icke anses medgiva skäliga ersättningsförmåner under alla omständigheter. Med visst berättigande hade sålunda påtalats, att livräntor såväl till skadade familjeförsörjare som till efterlevande vore otillräckliga. Genom propositionen framlades därför förslag till sådana ändrade bestämmelser, som syntes kunna genomföras utan avvaktan på nyssnämnda ytterligare utredningsarbete.

Andra lagutskottet, som i anledning av propositionen avgivit utlåtande nr 38, har däri förklarat sig biträda departementschefens åsikt, att riks-försäkringsanstaltens förslag i förevarande hänseenden icke nu kunde läggas till grund för lagstiftning.

Utskottet. Enligt utskottets förmenande äro de livräntor, som jämlikt olycksfallsförsäkringslagen utgivas vid invaliditet eller dödsfall, ofta att anse såsom otillräckliga i de fall, där de utgå till större familjer som för sin utkomst äro helt beroende av dessa livräntor.

På hemställan av utskottet anhöll riksdagen den 8 maj 1937 i skrivelse till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig utredning rörande en förbättrad lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete, vid vilken utredning de synpunkter som kommit till uttryck i utskottets motivering borde tagas under omprövning. I denna motivering anförde utskottet bland annat, att det kunde ifrågasättas, om icke i olycksfallsförsäkringslagen större hänsyn borde tagas till den skadades försörjningsförhållanden.

Den utredning, varom riksdagen sålunda hemställt, är för närvarande anförtrodd åt socialvårdskommittén. Kommittén har enligt vad utskottet inhämtat påbörjat arbetet därmed.

Då sålunda den i motionen berörda frågan redan är föremål för utredning, saknas enligt utskottets mening anledning att göra någon framställning till Kungl. Maj:t i ämnet. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang uttala önskvärldheten av att arbetet med revisionen av olycksfallsförsäkringslagen bedrives utan tidsutdräkt.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 maj 1944.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Norman, Wistrand, Forslund**, *Olof Carlsson, Roos**, *Hage, Carl Eric Ericsson** och *Hallagård*;

från andra kammaren: fröken *Hesselgren*, herrar *Olovson* i Västerås*, *Pettersson* i Hällbacken, *Ryberg, Holm, von Seth, Jansson* i Hällefors* och *Andersson* i Eskilstuna*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom beslut den 11 februari 1944 har Kungl. Maj:t anbefallt Riksförsäkringsanstalten att till Riksdagens andra lagutskott avgiva yttrande över en motion i andra kammaren, nr 220, angående utredning om åtgärder i syfte att vid svårare olycksfall bereda större och barnrika familjer bättre ekonomisk och social trygghet. Med anledning härav får Riksförsäkringsanstalten anföra följande.

Det förhåller sig onekligen så som motionärerna framhålla, att ersättningarna enligt olycksfallsförsäkringslagen vid invaliditet eller dödsfall måste framstå såsom otillräckliga i de fall, där de utgå till större familjer, som äro helt beroende av dem för sin utkomst. Det torde därför få anses synnerligen önskvärt, att en förbättring av ersättningsförmånerna i dylika fall kunde komma till stånd.

I sin skrivelse den 25 september 1943 med förslag bland annat till ändring i vissa delar av förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, har Riksförsäkringsanstalten upptagit denna fråga till behandling i vad den rör nämnda förordnings tillämpningsområde. Enligt utländsk lagstiftning, framhöll anstalten härvid, har numera ansetts skäligt, att viss tilläggsersättning utgår för invalidernas anhöriga. Det syntes anstalten som om starka skäl förelåge för att jämväl i svensk lagstiftning införa rätt till sådan särskild ersättning för vissa anhöriga till de skadade, som förklarats berättigade till livränta enligt militärsättningsförordningen. Denna ersättning syntes böra fastställas och utgivas av Riksförsäkringsanstalten i form av visst familjetillägg till livräntan i fall, då den skadades arbetsförmåga är nedsatt med minst en tredjedel. I anslutning till detta uttalande framlade anstalten förslag om vilka anhöriga, som borde komma i åtnjutande av dessa familjetillägg, samt storleken av desamma.

I propositionen i ämnet (nr 107) till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t icke upptagit anstaltens ifrågavarande förslag utan i stället förordat, att bestämmelserna om provisoriska familjebidrag åt dem, som drabbats av kroppsskada, fortsättningsvis skola gälla i avvaktan på den ytterligare utredning rörande militärsättningsförordningen, som Kungl. Maj:t avser skola komma till stånd.

Enligt uttalande av föredragande departementschefen bör den tillämnade ytterligare utredningen rörande militärsättningsförordningen verkställas i samband med den förestående revisionen av olycksfallsförsäkringslagen, vilken torde komma att uppdragas åt socialvårdskommittén. Det torde enligt anstaltens mening få ankomma på denna kommitté att verkställa utredning och framlägga förslag jämväl rörande nu förevarande spörsmål.

I detta ärendes handläggning ha, förutom undertecknade, byråcheferna Östrand och Wolff samt byrådirektörerna Sidvall och Källström deltagit.

Stockholm den 14 mars 1944.

SAM LARSSON.

W. STENHOLM.
